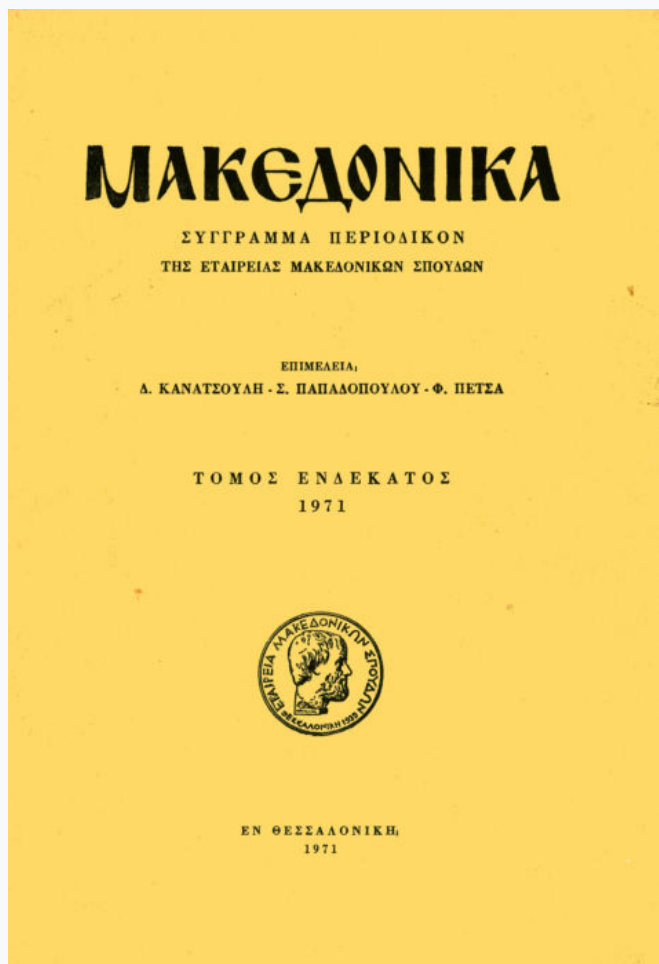

Μακεδονικά

Τόμ. 11, Αρ. 1 (1971)

Θεοδώρου Σαδικάκη, Η εν Μακεδονία δράσις του Πείσωνος

Δ. Κανατσούλης

doi: [10.12681/makedonika.953](https://doi.org/10.12681/makedonika.953)

Copyright © 2015, Δ. Κανατσούλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κανατσούλης Δ. (1971). Θεοδώρου Σαδικάκη, Η εν Μακεδονία δράσις του Πείσωνος. *Μακεδονικά*, 11(1), 412–413. <https://doi.org/10.12681/makedonika.953>

ὡς καὶ ὁ ἴδιος συγγραφεὺς ἀναφέρει (σελ. 217 σημ.) εἰς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον θὰ περιλαμβάνῃ τοὺς ἐπαρχιακοὺς ἄρχοντας τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων.

Τὸ ἔργον συντάχθη μὲ μέθοδον καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐξαντλεῖ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως τὸ θέμα. Ὁ συγγραφεὺς ἐν αὐτῷ συνεκέντρωσεν ὅλας ἀνεξαίρετως τὰς πηγάς, τὰς ἀναφερομένας εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἄρχοντας τῆς ἐπαρχίας Μακεδονίας, καὶ τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν, ὥστε εἶναι δυνατόν νὰ καταστῇ εὐκολωτέρα ἡ σύνταξις μιᾶς ἱστορίας τῆς σκοτεινῆς αὐτῆς περιόδου τῆς Μακεδονίας. Διὰ τῆς προσωπογραφίας προστίθεται ἱκανὸς ἀριθμὸς νέων ἀρχόντων, ἀγνωσμένων ἢ μὴ περιληφθέντων εἰς τοὺς πίνακας, διορθώνονται ἐσφαλμένοι ἀπόψεις τῶν προηγουμένων ἐρευνητῶν ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ τὸν χρόνον δράσεως αὐτῶν. Πληθὺς δὲ προβλημάτων ἐξετάζονται τὸ πρῶτον καὶ δίδεται ἱκανοποιητικὴ λύσις.

Γενικῶς ἡμποροῦμεν νὰ εἰπώμεν ὅτι εἶναι ἡ πληρεστέρα καὶ πλέον ὁλοκληρωμένη προσωπογραφία τῶν Ῥωμαίων ἀρχόντων τῆς ἐπαρχίας Μακεδονίας ἀπὸ ὅσας ἔχουν γραφῇ μέχρι σήμερον.

Δ. ΚΑΝΑΤΣΟΥΛΗΣ

Θ ε ο δ ῶ ρ ο υ Σ α ρ ι κ ᾶ κ η, 'Η ἐν Μακεδονίᾳ δρᾷσις τοῦ Πείσωνος. «Πλάτων» 8 (1966), σελ. 317-336.

Ἐν αὐτῇ διαπραγματεύεται ὁ σ. ἐν ἐκτάσει περὶ τῆς δράσεως τοῦ ὀνομαστοῦ Ῥωμαίου διοικητοῦ τῆς Μακεδονίας Λ. Καλπουρνίου Πείσωνος Καισωνίνου κατὰ τὰ ἔτη 57 μέχρι 55 π.Χ. Ἡ μελέτη διακρίνεται διὰ τὴν καλὴν διάρθρωσιν. Χωρίζεται εἰς 4 μέρη: εἰς τὸ πρῶτον ὁ σ. ἐξετάζει τὰς συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας παρεχωρήθη εἰς τὸν Πείσωνα ἡ ἐπαρχία τῆς Μακεδονίας, εἰς τὸ δεύτερον τὴν πρὸ τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ ὑπάρχουσιν κατὰστασιν ἐν Μακεδονίᾳ, εἰς τὸ τρίτον τὴν στρατιωτικὴν δρᾷσιν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ τέταρτον τὴν διοικητικὴν δρᾷσιν του ὡς κυβερνήτου τῆς Μακεδονίας. Εἰς τὸ τελευταῖον ἐξετάζει ἐν πρώτοις τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ἐφήρμοσεν ὁ Πείσων κατὰ τοῦ γηγενέως πληθυσμοῦ καὶ ἀκολούθως κατὰ τῶν ἐγκατεστημένων Ῥωμαίων εἰς τὴν ἐπαρχίαν.

Ἐπειδὴ αἱ πληροφορίες περὶ τοῦ Πείσωνος προέρχονται ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ἀπὸ τὸν ἐχθρικὸς διακείμενον Κικέρωνα, ὁ σ. προσπαθεῖ νὰ ἐξακριβώσῃ μέχρι ποίου σημείου δύνανται νὰ γίνονιν ταῦτα πιστευτά. Ὁ Κικέρων εἰς τὸν στρατιωτικὸν τομέα παρουσιάζει τὰς Μακεδοναὺς παντελῶς ἀνίκανον καὶ ὅτι μόνον συμφορὰς ἐπρόκαλεσεν εἰς τὸν Ῥωμαϊκὸν στρατόν, ὡς πρὸς δὲ τὴν διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας ἐμφανίζει τοῦτον ὡς τὸν πλέον ἀσυνείδητον ἐπαρχιακὸν ἄρχοντα τῆς Ῥώμης, ὅπου οἱ μὲν γηγενεῖς ἐταλαιπωροῦντο δεινῶς, οἱ δὲ ἐγκατεστημένοι εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ῥωμαῖοι ἀπηνῶς ἐδιώκοντο. Ὁ σ., μὴ δεχόμενος ταῦτα ἐξ ὁλοκλήρου, τὰς μὲν ἀποτυχίας τοῦ Πείσωνος ἀποδίδει εἰς τὰς ἀνεπαρκεῖς δυνάμεις, μὲ τὰς ὁποίας ἐφοδιάσθη ἀπὸ τὴν Ῥώμην, τὸ δὲ ὅτι μετ' αὐτὸν μέχρι τοῦ 49 π.Χ. ἐπεκράτησε σχετικὴ εἰρήνη εἰς τὴν Μακεδονίαν νομίζει ὅτι ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ὅτι ἡ στρατιωτικὴ δρᾷσις αὐτοῦ δὲν ὑπῆρξε τὸσον ἀτυχής, ὅπως τὴν παρουσιάζει ὁ Κικέρων. Ὡς πρὸς τὴν διοικητικὴν δρᾷσιν του εἰς τὴν ἐπαρχίαν ὁ σ. προσπαθεῖ νὰ δείξῃ ὅτι αἱ καταπιστευτικαὶ μέθοδοι αὐτοῦ δὲν διέφερον τῶν μεθόδων τῶν ἄλλων Ῥωμαίων διοικητῶν. Εἰς τινὰς μάλιστα περιπτώσεις ὁ Πείσων ἔλαβεν εὐεργετικὰ μέτρα ὑπὲρ τῶν ἐλληνικῶν πόλεων κατὰ τὸν Ῥωμαίων πιστωτῶν. Ἀλλ' ἐναντίον τῶν ἐγκατεστημένων Ῥωμαίων εἰς τὴν Μακεδονίαν ἦτο ἀμείλικτος. Εἰς τὸ σημειον ὅμως τοῦτο ὁ σ. ἔπρεπε νὰ κάμῃ διάκρισιν τῶν ἐγκατεστημένων ἀπλῶς ἐν Μακεδονίᾳ Ῥωμαίων ἀπὸ τοὺς τραπεζίτας καὶ τοὺς ἐμπορευομένους (negotiatores, σ υ μ π ρ α γ μ α τ ε υ ὁ μ ε ν ο ι) καὶ τοὺς δημοσιῶνας (publicani), τοὺς ὁποίους ὁ Πείσων ὡς ἀνήκοντας εἰς τὴν ἱππικὴν τάξιν ἐχθρεῖετο. Μόνον οὕτως εἶναι δυνατόν νὰ

δικαιολογήσωμεν, πῶς εἰς τὴν Βέροιαν τιμᾶται διὰ μνημείου ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. Οἱ ἐγκλημένοι Ῥωμαῖοι δὲν εἶχον λόγους νὰ εἶναι δυσηρεστημένοι μετὸν διοικητὴν. 'Εν πάσῃ περιπτώσει ἡ μελέτη εἶναι λίαν ἐμπεριστατωμένη καὶ μεθοδικῶς συντεταγμένη.

Δ. ΚΑΝΑΤΣΟΤΑΗΣ

'Ο λ γ α ς Μ π ο ρ ί σ ο β ν α Σ π ά ρ ο, 'Η άπελευθέρωση τής 'Ελλάδος καί ἡ Ρωσία, 1821-1828. Σοβιετικὴ 'Εκδοσις ἀπὸ τὸν 'Οργανισμὸ «ΜΙΣΛ» (ΣΚΕΨΗ), Μόσχα 1965. Μετάφρασις στὴν ἑλληνικὴ ἀπὸ τὰ ρωσικὰ ἀπὸ τὸν 'Α. Σαραντόπουλο, μεθώρησις καὶ ἐπιμέλεια τοῦ Ν. Σ. 'Αλεξίου, 'Εκδοτικὸς οἶκος Γεωργίου Φέξη, Ἀθήνα 1971.

Τελευταία κυκλοφόρησε ἡ ἐν ἐπικεφαλίδι ἐνδιαφέρουσα μελέτη, μεταφρασμένη ἀπὸ τὰ ρωσικὰ, τῆς Ρωσίδος συγγραφέως 'Ο λ γ α ς Μ π ο ρ ί σ ο β ν α Σ π ά ρ ο. Τὸ βιβλίον αὐτὸ κυκλοφόρησε ἐπικαιρὰ στὴν 'Ελλάδα μετὰ τὴν εὐκαιρίαν τῶν 150 χρόνων τῆς ἐπαναστάσεως καὶ παρέχει ἀφθονοὺς καὶ ἀγνωστοὺς ὕλικους στὸν 'Ελληνα ἐρευνητὴν, προερχόμενον ἀπὸ ρωσικὰς ἱστορικὰς πηγὰς.

Πρὶν εἰσελθῶ στὴν ἀνάπτυξιν τοῦ περιεχομένου, ἔχω νὰ προσθέσω ὅτι κατὰ τὴν δεκαετίαν 1960-1970 κυκλοφόρησαν ἐδῶ ἄλλα δύο βιβλία, ποὺ ἔχουν σχέσηιν μετὰ τὸν ἀπελευθερωτικὸν μᾶς ἀγῶνα τοῦ 1821, γραμμένα ἀπὸ τὸν Ῥώσον ἱστορικόν Gr. Arch: α) 'Η Φιλικὴ 'Εταιρεία (ρωσιστί), Μόσχα 1965. β) 'Η 'Αλβανία καὶ ἡ 'Ηπειρος κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18ου καὶ ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνα (ρωσιστί). 'Εκδοσις τῆς 'Ακαδημίας 'Επιστημῶν τῆς Σοβιετικῆς 'Ενώσεως, Μόσχα 1965. Τὸ βιβλίον αὐτὸ πολὺ χρήσιμον γιὰ τὴν 'Ηπειρον καὶ τὴν Δυτικὴν Μακεδονίαν, μετεφράσθη στὴν ἑλληνικὴ ὑπὸ τοῦ I.M.X.A. τῆς 'Εταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν καὶ κυκλοφόρησε πολυγραφημένον σὲ μικρὸ ἀριθμὸ ἀντιτύπων. Στὴ σελίδα 244 τοῦ ἔργου βλέπω ὅτι ἡ συγγραφεὺς 'Ο. Σπάρο στὴν τελευταίαν 20ετίαν ἔχει ἐκδῶσι καὶ ἄλλες δύο ἐργασίας σχετικὰς μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 μετὰ τοὺς τίτλους: α) 'Η ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τοῦ Κάνινγκ καὶ τὸ ἑλληνικὸ ζήτημα, «Ζητήματα 'Ιστορίας», 1947, No 12, καὶ β) 'Ο ρόλος τῆς Ρωσίας στὸν ἀγῶνα τῆς 'Ελλάδος γιὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν, «Ζητήματα 'Ιστορίας» 1949, No 8.

Τὸ βιβλίον διαιρεῖται πλὴν τῆς εἰσαγωγῆς καὶ τῆς βιβλιογραφίας σὲ 8 κεφάλαια. 1. Πῶς ἄρχισε τὸ ἀπελευθερωτικὸν κίνημα. 2. 'Η μεγάλη ἐπανάστασις. 3. 'Η ἑλληνικὴ ἐπανάστασις καὶ ἡ Ρωσία. 4. 'Η πολιτικὴ τοῦ Γεωργίου Κάνινγκ. 5. Τὸ ἑλληνικὸν πρωτόκολλον. 6. 'Η σύμβασις τοῦ Λονδίνου τοῦ 1827. 7. 'Η ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου. 8. Τὸ τέλος.

Στὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἔργου ἡ 'Ο. Μπ. Σπάρο γράφει ὅτι 7 χρόνια ὕστερα ἀπὸ τὴν καταστροφὴν τῶν στρατιῶν τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντα καὶ ἐνῶ εἶχε ἐκμηδενισθῇ κάθε ἀπελευθερωτικὴ κίνησις στὴν 'Ιταλίαν καὶ τὴν 'Ισπανίαν, ἄρχισε ἡ ἐθνικὴ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1821, ἡ ὁποία μετὰ ταχὺτητα ἀστραπῆς ἐξαπλώθηκε στὴν αἰματόβρεκτον γῆν τῶν 'Ελλήνων, στὴν Πελοπόννησον, σ' ἓνα μέρος τῆς 'Ηπειρωτικῆς 'Ελλάδος καὶ σὲ κάμποσα μεγάλα ἑλληνικὰ νησιά. 'Η εἰδησις τῆς ἐπανάστασεως τῆς 'Ελλάδος, μίᾳς θάρας μεσογειακῆς, ἡ ὁποία εὐρίσκετο ἀπάνω στὶς ὑδάτινες συγκοινωνίας ἀπὸ τὴν Εὐρώπην πρὸς τὴν 'Οθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν, τὴν 'Αφρικὴν καὶ τὴν 'Απὸ 'Ανατολὴν, συνεταιράζετο τὰς εὐρωπαϊκὰς κυβερνήσεις, γιὰτὶ ἀπὸ τὸ καθεστῶς ποῦ θὰ ἱδρύετο στὴν 'Ελλάδα μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς, θὰ ἐξηρτῶντο ποικίλα συμφέροντα πολιτικά, οἰκονομικά καὶ στρατιωτικά. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ ἑλληνικὸ ζήτημα θὰ ἐγίνετο μοιραῖα πρόβλημα τῆς εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας καὶ ὅταν ξέσπασε ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, ρίχθηκαν στὸν κάλθο τῶν ἀχρήστων καὶ οἱ ἀρχαὶ τῆς νομιμότητος καὶ τὸ status quo ποῦ μετὰ τὸσον πείσμον προέβαλε ὁ Αὐστριακὸς ἀρχικαγκελλάριος Μέττερνιχ καὶ οἱ ἰθύνοντες τῆς Εὐρώπης, ποῦ προσπαθοῦσαν ὁ